

Metall, kroppens avfall og bortvalgt fruktbarhet

Med presentasjonsformer som overrasker og uortodokse materialer har Nanna Melland utmerket seg med en egen form for smykker – som ikke uten videre skal bæres. Bak de tilsynelatende paradoksale valgene hun gjør ligger likevel et ønske om å oppnå et kunstnerisk samsvar mellom valgt tematikk og materialet arbeidet skapes i.

TEKST: MONICA HOLMEN

Når Melland går i gang med sine smykker, lar hun seg ikke begrense av materielle konvensjoner. I stedet styres hun av hvilke materialer hun finner interessante, og de ulike materialenes potensielle historier.

– Historien i materialet er en forutsetning for at jeg velger det, jeg kan ikke velge det kun ut fra formale kvaliteter.

– Men jeg jobber så til de grader med temaer samtidig. Materialet og konseptet overlapper i mine verk.

Tid til konseptuell metodikk

Mellands konsekvente og konseptuelle holdning til smykker og materialer er et resultat av hennes smykkeutdannelse, der hun ble gitt anledning til å vektlegge det tematiske innholdet i sitt arbeid. Utdannelsen, som hun tok ved Kunstakademiet i München under professor Otto Künzli, er anerkjent internasjonalt for sin intellektuelle tilnærming til smykkekonsten.

– Det er bare ved akademiet i München man kan studere smykker med samme åpne strukturer som ved billedkunstutdannelsene. Melland, om noen, burde vite dette, da hun selv studerte ved akademiet i over seks år.

– Det var ikke så mye en diskusjon rundt hvorvidt noe er kunsthåndverk eller kunst. Vi som studerte under Künzli var en del av kunstakademiet, og laget

kunst på lik linje med billedkunstnerne. Vi brukte mye tid på utvikling av våre egne arbeider og på å presentere arbeidene i ulike gruppeutstillinger både i Tyskland og i utlandet.

Erfaringen fra studietiden har gitt Melland en friere tilnærming til materialer, men samtidig mener hun at dette forplikter henne til å fordype seg.

– Enhver idé, materiale, form, teknikk bør analyseres og utprøves til man kommer frem til et resultat hvor man føler at noe har lyktes. Dette tar tid, og på akademiet hadde vi mye tid.

Industrielt og emosjonelt

Etter sin avgangseksamen har Melland prøvd ut enda flere materialer.

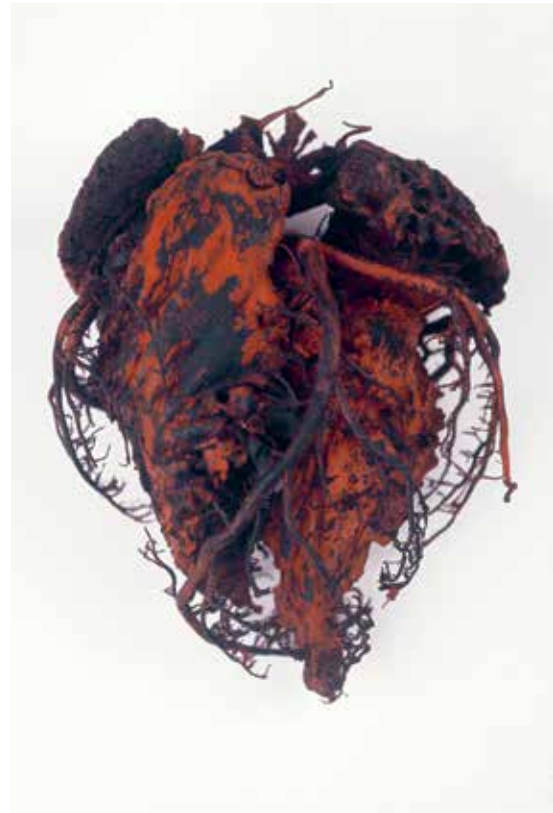
– Utforskning og nysgjerrighet er fundamentalt. Alle mine arbeider starter som utforskning, forklarer hun.

Smykker av bly, aluminium, grisehjerter, brukte prevensjonsspiraler eller negler støpt i gull vitner om en konseptuell tilnærming. Men det handler også om helhet.

– Alle materialer forteller en historie, og materiale, idé, form, teknikk må for meg henge sammen og danne et hele.

Mellands smykker bærer i seg historier, like viktige som materialet. Som i halskjedet *687 Years*

Nanna Melland i sitt verksted. Som smykke- og metallkunstner jobber hun med en tematikk som ofte kretser omkring intimitet, og berører ambivalente sider ved hvordan smykker bæres og ved kroppen generelt. Foto: Morten Spaberg.

Nanna Melland, *Decadence* (halskjede), (2001–03), 50 cm, avstøpte finger- og tånegler i gull og lin. *Heartring* (2003), 5 x 2.5 cm, sølv (avstøp av svinhjertevene). *Les fleurs du mal* (halskjede), (2006), 59 x 8 cm, orkidéblomst støpt i bly. *Das Herz* (objekt), (2001) 12 x 9 cm, epoxy. Alle foto: Nanna Melland.

Nanna Melland, *AveMaria* (halskjede), (2008) 185 x 3,5 cm, avstøpninger av intrauterine elementer i bronse og jern.

(2008), bestående av utallige koppergalvaniserte, brukte prevensjonsspiraler.

– Her oppsto et paradoks jeg tiltrekkes av, mellom noe som er produsert industrielt, men som påvirker emosjonelle og intime deler av livet til millioner av mennesker, og min egen fascinasjon for spiralenes vakre former.

– Spiralene er små og ligger skjult inni kroppen, og har en interessant medisinsk historie.

Til verket *687 Years* valgte Melland derfor å benytte brukte spiraler, som hun samlet inn fra forskjellige gynekologkontorer. Arbeidets tittel angir den reelle tiden disse prevensjonsmidlene var i bruk totalt, før de ble gitt til Melland.

– Formen er viktig, men også historien: at de faktisk har vært inne i kropp. Da jeg fikk dem, var de blodige, og frastøtende. Løsningen min var å galvanisere dem i kopper, og slik skjulte jeg det avskyelige, men beholdt den «virkelige» historien som ligger i dem: altså et slags arkeologisk materiale.

– Som halssmykke ble det på denne måten noe mer enn bare et smykke, for det er jo ikke bare å henge det rundt halsen!

Giftig skjønnhet

Et annet uvanlig smykkemateriale, også det omgitt av en negativ aura og dyster forhistorie, fanget Mellands oppmerksomhet i 2007. Anledningen var en serie smykker der hun baserte seg på og adopterte Charles Baudelaires kjente diktsamlings tittel

Les Fleurs Du Mal, på norsk *Det Ondes Blomster*. Smykkene i denne serien laget hun ved å ta avstøpninger i bly av orkideblomster.

– På den tiden jobbet jeg med natur, forførelse, tiltrekning og forgiengeligheit. Jeg var interessert i den gode forførelsen, men også i den forførelsen som kan forgifte kropp og sinn. Bly var rett materiale for å uttrykke disse ideene, sier hun, og oppgir også blyets svært plastiske karakter som en viktig motivasjon.

– Støpt i et annet metall hadde blomstene blitt stivere, mens når de lages i bly, vrir orkideene seg nesten levende på kroppen. Samtidig gjorde det giftige blyet at det oppstod en kontrast til det naturlige og det forførende i orkideene. For selv det vakre kan forgifte.

Bly

Blyets naturlige farge ga Mellands smykker et dystert uttrykk som hun ikke kunne finne i noen andre materialer. Selv om det i smykkekunst mildt sagt er et ukonvensjonelt materiale, var det helt riktig til dette formålet. Skjørt og samtidig giftig, som bly er, kan ikke arbeidene i smykkeserien *Les Fleurs Du Mal* betraktes som lette å bære.

– Smykkene er lakkerte, så blyet er forseglet, det er dermed ikke direkte farlig å bære dem, men fordi det er giftig må den som velger å gå med smykkene, være seg dette bevisst.

At bly ikke er noe *smykkemateriale* i egentlig forstand, synes ikke Melland skal være til hinder for å lage smykkekunst av det giftige materialet.

– Selv i vår avantgarde smykkeverden fant jeg i blyet en tabugrense, noe jeg også likte: For er det først noe man såkalt ikke *bør* gjøre, er det jo nettopp i kunsten man *skal* gjøre det!

Gull

I dette giftige smykkematerialet oppdaget Melland enda en kilde til spenning hun som smykkekunstner kunne og burde utforske. Melland, som også er utdannet gullsmed, var opprinnelig motivert av nettopp gullet som materiale da hun selv valgte å gå inn i gullsmedfaget. Smykker utført i bly ble for henne dermed også en måte å konfrontere sin egen gullsmedtradisjon, for gull og bly skal jo etter reglene i faget aldri befinne seg i det samme verkstedet.

Forklaringen på regelen lyder kan hende mest teknisk, men den rommer en trussel om å tape gullet:

– Det kan i noen tilfeller være nødvendig å bruke bly i reparasjonen av et gullsmykke, fordi den lave smeltetemperaturen bly har, gir gullsmeden noen fordeler. Men, hvis det etterpå blir nødvendig å reparere smykket igjen, er prisen man betaler høy, for ved å varme opp smykket igjen spiser blyet opp gullet.

Tross at gull og bly teknisk står i motstrid, har altså de to materialene fulgt hverandre tett, ikke minst blant alkymistene.

– Gull er et edelmetall fordi det ikke irrer i naturen. Det at det i tillegg finnes i begrensede mengder, har gjort gullet vedvarende verdifullt. Gull er evig, men formene det gis er forgjengelige, for det er et mykt metall og til alle tider i den menneskelige kultur har gullet blitt smeltet om.

Refleksjonen rundt det forgjengelige er en gjennomgående tematikk i Mellands arbeid.

– Jeg har laget et halssmykke i gull, kalt *Decadence* (2003). Det består av mine egne finger- og tånegler, samlet gjennom fem år, som jeg deretter støpte i gull. Et annerledes og dekadent bidrag til smykkehistoriens mange tann-, klør- og bensmykker.

Gullet i *Decadence* såvel som spiralene i *687 Years* og blyet i *Les Fleurs Du Mal* har det til felles at Melland i verk som disse også utforsker hva som tiltrekker oss og hva det er som frastøter oss.

– Motivasjonen ligger i å transformere materialer som vi ser som forgjengelige, ekle og farlige til noe vi forføres av og ser som verdifullt, evig.

Aluminium

I sitt seneste verk, *Sverm* (2012), har Melland tatt i bruk et langt mer «ufarlig» materiale: aluminium. Men den samme utforskende tilnærmingen til materialene ligger til grunn også denne gangen. *Sverm* er dessuten en installasjon.

– En av overveielene med å bruke aluminium var metallens formale kvaliteter: hvordan det fanger lyset, hvor tynt det kan bli før det knekker. Jeg var ute etter noe som var veldig lett, som nesten ikke var der.

Installasjonen *Sverm* tar form som et veggmontert, stedsspesifikt arbeid. Tusenvis av små, flate fly henger tett-i-tett som en armada på vingene

med samme retning: inn mot sentrum og ut igjen. Sammen danner disse flyene i forskjellige størrelser bokstavelig talt en hel sverm. Da hun til *Sverm* lette etter et materiale som knytter mennesker sammen, fant Melland svaret i aluminiumet.

– Her handler det ikke om det farlige eller det frastøtende i materialet, men det faktum at vi *trenger* det i hverdagen. Det er en alminnelighet i aluminium, det brukes av millioner mennesker hver dag. Det er massenes materiale.

Med tusenvis av små fly på en vegg er det fristende å lese verket inn i aktuelle miljøpolitiske problemstillinger: at vi mennesker i prinsippet er fri til å fly verden rundt så mye vi vil, men at dette bidrar til enorm forurensning. Melland er ikke enig.

– Det er ren spekulasjon å si at flytrafikken er den store miljøsynderen, det er mer komplekst enn det. Det hender at *Sverm* tolkes i den retningen, og det kan jeg ikke gjøre noe med, men det føles litt som å feile, som at arbeidet blir redusert til en politisk tekst.

– Historien i *Sverm* handler om menneskeindividet og menneskemassen, en masse som konstant må balansere orden mot kaos.

Flyktig

I likhet med tidligere verk er forgjengeligheten også et tema i *Sverm*:

– Kjernen i alt jeg gjør er en oppmerksomhet rettet mot livets forgjengelighet og foranderlighet. Hensikten med mine arbeider er å sette ting i perspektiv: at mennesket er et flyktig vesen sett i lys av evigheten. Alt forandrer seg og beveger seg hele tiden. Flytrafikken har akselerert menneskets bevegelse i en «kaotisk» verden, og ikke uten konsekvenser.

– Vi er en sverm blant mange andre som kjemper for å overleve; små, ubetydelige støvfnugg i en

Nanna Melland, *Sverm* (installasjon, detalj), (2012), variabel størrelse, laserskåret aluminium, stålpins.

Den interaktive installasjonen *Sverm* kommer også med en enkel betalingsløsning, som Melland oppfordrer publikum til å benytte når de henter ned et fly fra veggen. Alle foto: Morten Spaberg.

kosmisk malstrøm, som ingen vet hvor leder. Flysvermen er et forsøk på å visualisere dette, og invitere betrakteren til å kjenne etter. Derfor er også en viktig del av verket at publikum kan erverve seg fly og bringe dem ut i den virkelige menneskesvermen.

Ritualer

Melland forteller at det særegne med smykker er kontakten med kroppen, fysisk eller imaginært.

– Smykkehistorien forteller om mange smykker som ble laget for at de *ikke* skulle brukes, særlig smykker som inngår i ritualer.

– Jeg antar at *Sverm* og mine øvrige smykker beveger seg mer inn i et rituelte landskap.

Smykker laget av bly og spiraler, eller montert som del av en enorm installasjon, fremstår heller ikke umiddelbart som «bærbare» i vanlig forstand. På spørsmål om hvordan Melland ser på smykket som format, svarer hun at et smykke, slik hun ser det, er noe du *kan* henge på kroppen. Så også flyene som inngår i *Sverm*, som alle har et hull slik at de kan

brukes som anheng. Publikum kan, ved å legge et gitt bidrag på en kasse foran installasjonen, ta med seg et fly fra den.

– Man *blir* en del av svermen når man erverver seg flyene og bærer dem. Lik et ritual der det skjer noe virkelig med deltagerne.

– Alle smykkene mine *kan* bæres, men bortsett fra flyene i *Sverm*, tror jeg de fleste foretrekker å se på dem. Slik kultobjekter kan *oppleves* uten å *måtte* bæres.

Noen flere detaljer

Nanna Melland er *Meisterschuler* etter å ha fullført mer enn seks års studier ved Akademie der Bildenden Künste i München, som har en ledende smykke- og metallutdanning. I tillegg har Melland gått på Institut for Edelmetali Danmark og har håndverksbrev i gullarbeid samt tre års praksis hos Ole Lynggaard i Danmark.

I lokalene der Melland arbeider, har hun samlet materialer som kan nyttes, eller eventuelt bare nyttes. Begge foto: Morten Spaberg.

Eldre reisevesker med Mellands utstyrsarsenale, som krever større volumer enn de ortokse juvelerernes smykkeofferter kapasitet.